T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/236
KARAR NO : 2024/297
KARAR TR : 08/07/2024

ÖZET: Türk vatandaşlığını kazanma sürecinde evlenen davacının, düzenlenen kimlik belgesinde bekar olarak geçen medeni durumunun evli olarak düzeltilmesiistemiyle açtığı davanın, ADLİ YARGI YERİNDE yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M.F
Vekili : Av. M. V
Davalı : İçişleri Bakanlığı - Mezitli İlçe Nüfus Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Suriye vatandaşı olduğunu, 2017 yılında istisnai yoldan Türk Vatandaşlığı kazanılması başvurusu yaptığı sırada bekar olduğunu, işlemler devam ederken 04/07/2019 tarihinde geçici koruma altında olan N.M ile Mezitli Belediyesi Evlendirme Memurluğu önünde evlendiğini, eşinin evlenme üzerine müvekkilin soyadını aldığını, N.F olarak kimlik belgesine kaydedildiğini, müvekkilin 24/07/2019 tarihinde istisnai vatandaşlığa hak kazandığını ancak, nüfus müdürlüğü tarafından düzenlenen Türk kimliğinde kendisinin bekar olduğunun yazıldığını, müvekkilinin evli olmasına rağmen nüfus kayıtlarında halen bekar olarak göründüğünü, bu hususta Mezitli Nüfus Müdürlüğüne başvuru yapılmasına rağmen medeni halinin düzeltilmediğini ifade ederek; müvekkilinin nüfus kaydının medeni hali kısmının bekar yerine evli olarak düzeltilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 20/12/2022 tarih ve E.2022/275K.2022/422 sayılı kararı**ile, davacının medeni hal değişikliği istemiyle nüfus idaresine gerekli başvuruyu yaptığı, ancak başvurunun henüz sonuçlanmadığı, bu itibarla davacı tarafından idari yargı mercileri önünde dava açılması gerekirken, adli yargıda dava açıldığıgerekçesiyle davanın yargı yolu (dava şartı) nedeniyle reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Tüm dosya üzerinde yapılan inceleme neticesinde; davacının 24/07/2019 tarihinde Türk Vatandaşlığını kazandığı, Mezitli Belediye Başkanlığı'nın 19/10/2022 tarihli müzekkere cevabı ekinde bulunan evlenme kütüğüne göre 04/07/2019 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti resmi makamları önünde dava dışı N.M ile evlilik akdi gerçekleştirdiği, Mezitli İlçe Nüfus Müdürlüğü'nün 26/10/2022 tarihli müzekkere cevabından davacının anılan evliliğinin nüfus kaydına işlenmesi için ilgili Nüfus Müdürlüğüne başvurduğu ve Nüfus Müdürlüğünce dilekçesi ve evliliğine esas dayanak belgelerin 21/11/2019 gün ve 3499 sayılı yazı ile Mersin İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü'ne bildirildiği, davacının davasının nüfus kaydında bekar olarak görülen medeni durumunun evli olarak düzeltilmesine ilişkin olduğu, bu kapsamda yapılan incelemede davacının dava dışı N.M ile Türkiye Cumhuriyeti Resmi Makamları önünde resmi şartlara uygun olarak evlilik akdini gerçekleştirdiğinde bir şüphenin bulunmadığı, bu doğrultuda yaptığı başvurunun ilgili nüfus idaresine yapıldığı ancak henüz sonuçlanmadığı görülmektedir. O halde davacının davalı idareye gerekli başvuruyu yaptığı ve başvurusunun yukarıda bahsi geçtiği üzere Türkiye Cumhuriyeti Resmi Makamları önünde resmi şartlara uygun olarak evlilik akdini gerçekleştirdiği halde olumlu ya da olumsuz olarak sonuçlandırılmadığına göre davacı tarafından idari yargı mercileri önünde dava açılması gerekirken mahkememizde dava açıldığı anlaşılmakla davanın yargı yolu dava şartları nedeniyle reddine ilişkin aşağıdaki hüküm kurulmuştur.*
>
> *HÜKÜM:*
> *1-Davanın dava şartı yokluğundan REDDİNE..."*

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. Mersin 2. İdare Mahkemesi 07/03/2023 tarih ve E.2023/295, K.2023/302 sayılı kararı ile, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, kararın istinaf edilmesi üzerine, Adana Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi 14/07/2023 tarih ve E.2023/844, K.2023/1566 sayılı kararı ile, kararın kaldırılmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

5. **Mersin 2. İdare Mahkemesi 13/09/2023 tarih ve E.2023/1289 sayılı kararı** ile, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılıKanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir :

"...Dosyanın incelenmesinden; 2017 yılında Türk Vatandaşlığına başvuran davacı tarafından başvuru esnasında medeni halinin bekar olduğu ancak vatandaşlık işlemlerinin devamı sırasında 04.07.2019 tarihinde evlendiği, 24.07.2019 tarihinde Türk Vatandaşlığını kazandığı, nüfus kaydında bekar olarak yazılı olan medeni halinin evli olarak düzeltilmesi istemiyle Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açtığı, anılan Mahkemece 20/12/2022 tarih E:2022/275 K:2022/422 sayılı kararıyla uyuşmazlığın idarenin görev alanına girdiğinden nedeniyle usulden reddine karar verildiği bunun üzerine davacı tarafından Türk Vatandaşlığına başvurusu sırasında nüfus kayıtlarına "bekar" olarak tescil edilen medeni halinin, başvuru öncesi tarihte evli olduğunu gösteren dayanak belgelere uygun olarak "evli" olarak düzeltilmesi istemiyle 09/01/2023 tarihinde Mezitli İlçe Nüfus Müdürlüğü'ne başvurulduğu, söz konusu başvurunun zımnen reddedilmesi üzerine iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, her ne kadar Asliye Hukuk Mahkemesince evliliğinin nüfus kayıtlarına tescili işlemi idari iş niteliğinde bulunduğu şeklinde değerlendirilmiş ise de yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde davacının Türk Vatandaşı olduğu ve dava konusu uyuşmazlığın; Türkiyedeki nüfus kütüğüne evlilik durumunun düzeltilmesine yönelik talep olduğu, bu talebin esasında davacının, nüfus kayıtlarındaki kişisel ve aile bilgilerine yönelik değişiklik isteminden kaynaklandığı, nüfus kütüğüne yönelik kayıt düzeltme ve yenileme davalarının da yukarıda anılan 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca sonucu itibariyle doğrudan nüfus kaydında etki doğuracak işlerden olduğu, görüm ve çözümünün adli yargı mercilerine ait olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, Mahkememizin uyuşmazlığa bakmakla görevli olmaması ve görevli yargı yerinin adli yargı mahkemeleri olması yanında Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açtığı, anılan Mahkemece 20/12/2022 tarih E:2022/275 K:2022/422 görevsizlik kararı üzerine (kararın 13.03.2024 tarihinde kesinleştiği) uyuşmazlığa karşı Mahkememizde dava açıldığı anlaşıldığından, hangi Mahkemenin görevli olduğunun belirtilmesi için yukarıda belirtilen 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca Mahkememizce Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2022/275 sayılı dosyası ile iş bu dava dosyasının gerekçeli kararımızla birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, uyuşmazlığın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi kararına kadar ertelenmesine..."

III. İLGİLİ HUKUK

6. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

7. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun IV*"Düzeltme"* üst başlığı altında *"1.Genel olarak"* alt başlıklı 39. maddesi şöyledir:

"Mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamaz."

8. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun "*Aile kütüklerinde bulunması gereken kişisel bilgiler* " başlıklı 7. maddesi şöyledir .

"(1) Her mahalle veya köy için ayrı aile kütüğü tutulur. Aile kütüklerinde aşağıdaki bilgiler bulunur:
a) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası.

b) Kayıtlı bulunduğu il, ilçe, köy veya mahalle adı ile cilt, aile ve birey sıra numarası.

c) Kişinin adı ve soyadı, cinsiyeti, baba ve ana adı ile soyadları, evli kadınların önceki soyadları.

ç) Doğum yeri ile gün, ay ve yıl olarak doğum tarihi ve kütüğe kayıt tarihi.

d) Evlenme, boşanma, soybağının kurulması veya reddi, ölüm, vatandaşlığın kazanılması veya kaybedilmesi gibi kişisel durumda meydana gelen değişiklik veya yetkili makamlarca yapılan düzeltmeler.

e) Dini.

f) Medenî hali.

g) Yerleşim yeri adresi.

ğ) Fotoğrafı.

h) (Ek: 14/1/2016-6661/9 md.) Biyometrik verisi.

ı) (Ek: 19/10/2017-7039/3 md.)Velayete ve vesayete ilişkin bilgileri.

(Değişik son cümle: 19/10/2017-7039/3 md.) (a), (g), (ğ), (h) ve (ı) bentlerinde belirtilen kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulur.

(2) Türkiye'de aile kütüğü bulunmayan ve yabancı ülkelerde oturan vatandaşlar Bakanlığın göstereceği bir nüfus müdürlüğünde açılacak aile kütüğüne kaydedilir.

9. 5490 sayılı Kanun'un *"Kayıt düzeltilmesi"* başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"(1) Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddi hatalar nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir.

(2) Aile kütüklerindeki din bilgisine ilişkin talepler, kişinin yazılı beyanına uygun olarak tescil edilir, değiştirilir, boş bırakılır veya silinir."

10. 5490 sayılı Kanun'un *"Nüfus davaları"* başlıklı 36. maddesi şöyledir.

"(1) Mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde aşağıdaki usûllere uyulur:

a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları (..) nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.

b) (Değişik: 19/10/2017-7039/9 md.) Haklı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir. Ad değişikliği hâlinde, nüfus müdürlüğü bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliğinde ise eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzeltir.

c) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder.

(2) Kişilerin başkasına ait kaydı kullandıklarına ilişkin başvurular Bakanlıkça incelenip sonuçlandırılır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'inBaşkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 08/07/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hâkim Şerife ÖZDOĞAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dava,Türk vatandaşlığını kazanan davacının, Türkiye nüfus kayıtlarında bekarolarak geçen medeni halinin evli olarak düzeltilmesi istemine ilişkindir.

14. Dava dosyalarının incelenmesinden, 2017 yılında Türk Vatandaşlığına başvuran davacı tarafından, başvuru esnasında medeni halinin bekar olduğu ancak, vatandaşlık işlemlerinin devamı sırasında 04/07/2019 tarihinde evlendiği, 24/07/2019 tarihinde Türk Vatandaşlığını kazandığı dolayısıyla, nüfus kaydında bekar olarak yazılı olan medeni halinin evli olarak düzeltilmesi istemiyle adli ve idari yargı yerlerinde davaların açıldığı anlaşılmıştır.

15. Konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde; 4721 sayılı Kanun'un 39. maddesinde, mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamayacağının hükme bağlandığı; 5490 sayılı Kanun'un 35. maddesinde, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir

kaydının düzeltilemeyeceği, 36. maddesinde, nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davalarının asliye hukuk mahkemesinde açılacağı kurallarına yer verildiği; nüfus davalarına yönelik olarak yerleşik içtihatlarda, nüfus kütüğünde bulunan bir kaydın baştan itibaren hatalı olduğu iddiasına dayalı davaların *"kayıt düzeltme"* davası olarak kabulü ile söz konusu hataların hükmen adli yargı yerince düzeltilmesi gerektiğinin belirtildiği; bakılan uyuşmazlığın da, Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda açıklanan kaydın düzeltilmesi kapsamında değerlendirilebileceği açıktır.

16. Bu durumda davacının işbu davadaki isteminin medeni halin değiştirilmesi niteliğinde olduğu ve yukarıda yer verilen 5490 sayılı Kanun'un 36. maddesi uyarınca davaya konu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Mersin 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 20/12/2022 tarih ve E.2022/275, K.2022/422 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B.Mersin 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile; Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 20/12/2022 tarih ve E.2022/275, K.2022/422 sayılıGÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

08/07/2024 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN